

YHTEISKUNTAOPPI PERUSOPETUKSESSA

Katsaus 16.12 2009 OPH

Tom Gullberg, akademilektor i historiens och
samhällslärans didaktik
(Åbo Akademi i Vasa)

Yhteiskuntaoppi – perinteinen ”hybridi-aine”

- Yhteiskuntatietoa – yhteiskuntatiede
- Valtionoppi, kansaintalous, sosiologia, jne

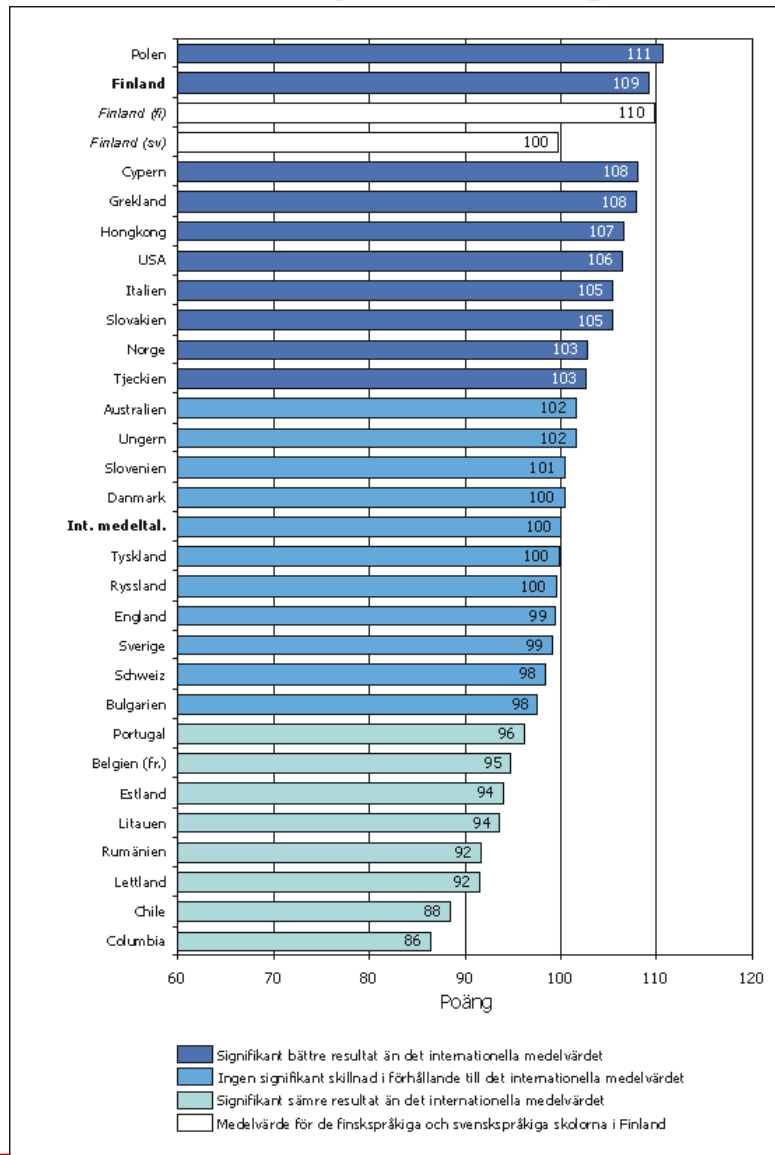

- Jos ”jokainen” yliopistonaine vaatii osa yhteiskuntaopista syntyy helposti tietopainotteinen ja pirstoloitunut kouluaine
 - Kouluaine Yhteiskuntaoppi etsii identiteettiä
-

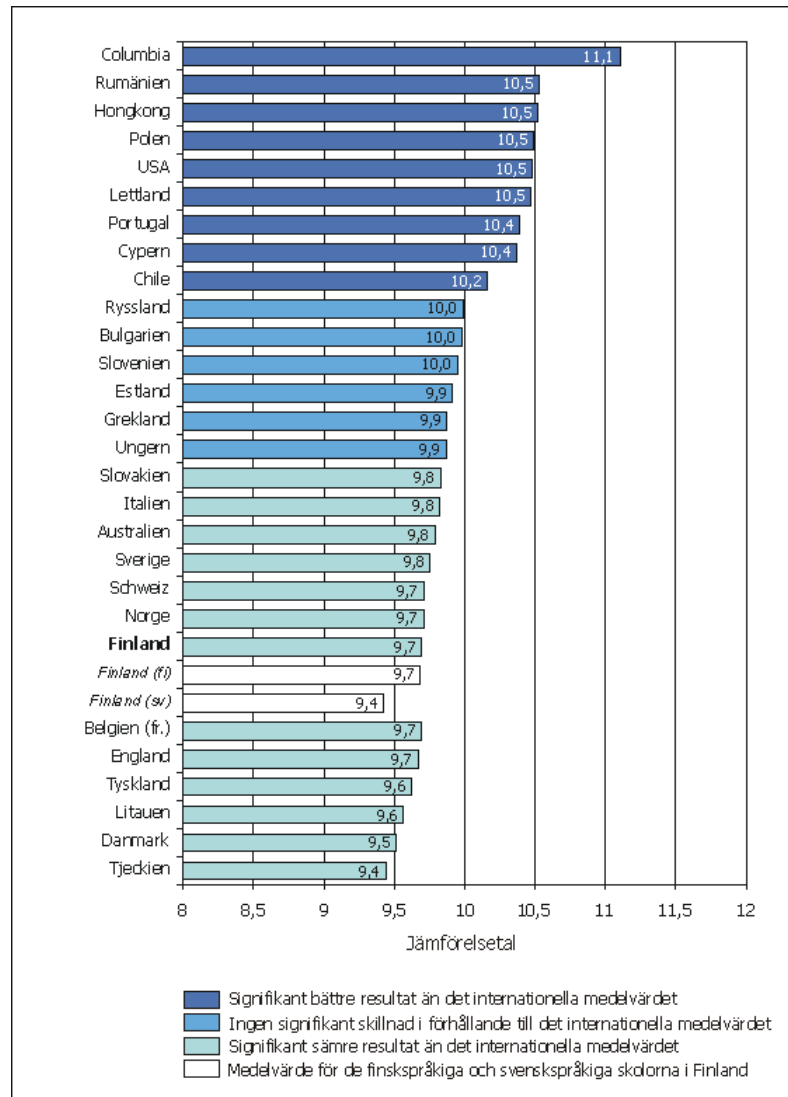
Yhteiskunnallinen tavoite - MIKSI

- ”Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi”
 - Tehtävänä aktiivinen toimija – m.m. Civics-tutkimukset ovat näyttäneet että aktiivisuus ei kiinnosta, vaikka tiedot ovat hyvällä kansainvälisellä tasolla
-

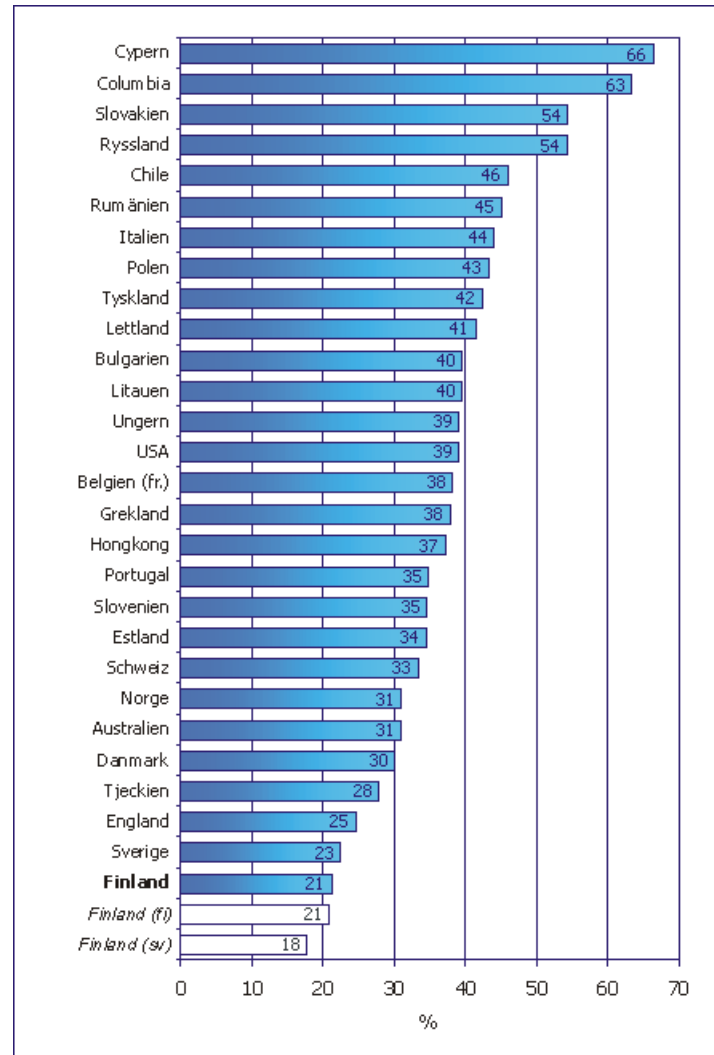
Kunskaper och färdigheter i samhällsfrågor

Väntat samhälleligt engagemang

Intresse för politik

Tiedot ja rakenteet

- ”...tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista”.

= **socialisoinnin näkökulma**

- Oppilaita sovelletaan valmiiseen yhteiskuntamalliin/atteeseen
-

Kriittisyys - MIKSI

- ”oppiii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana”

= **emansipoitunut näkökulma**

- Poliitiikka koulussa? Yhteiskuntakritiikki koulussa?
-

Kasvatus -MIKSI

- ”Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi”
= **Kasvatuksen näkökulma**
 - Mitä elämä yhteiskunnassa tarkoittaa/merkitsee TAI mitä yhteiskunta on/miten yhteiskunta toimii
-

Tieto ja/tai taito? (MITEN)

- OPS:n kaikki tavoitteet suuntautuvat taitoihin:

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
 - oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
 - oppii tuntemaan julkiset palvelut
 - saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
 - oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
 - oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
 - kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
 - oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
 - tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset
- Kuitenkin tuntuu että **tieto-näkökulma** on tärkeämpi(esim. OPS:n sisältöluettelon perusteella)
-

Epämääräisiä tavoitteita

- OPS korostaa aktiivisuutta; toimintaa ja yhteiskunnallisia taitoja – mutta tarjoaako OPS edellytyksiä päämäärien toteuttamiseen?
 - Tuntimäärä riittävä? Miksi opetus alkaa vastaa 9. lukuvuotena? Miksi vasta 15-vuotias pitäisi kiinnostua yhteiskunnasta?
-

Keskeiset sisällöt (MITÄ)

- **Yksilö yhteisön jäsenenä**
 - • perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
 - • yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa
 - **Yksilön hyvinvointi**
 - • hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
 - • tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi
 - **Vaikuttaminen ja päätöksenteko**
 - • kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
 - • demokratia, vaalit ja äänestäminen
 - Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 229
 - • politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla
 - • media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen
 - **Kansalaisen turvallisuus**
 - • oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
 - • liikenneturvallisuus
 - • turvallisuuspolitiikka: ulkopoliitiikka, maanpuolustus
 - **Taloudenpito**
 - • yksityisen taloudenpidon periaatteet
 - • työnteke ja yrittäjäys
 - **Kansantalous**
 - • yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
 - • ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys
 - **Talouspolitiikka**
 - • talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
 - • julkinen talous ja verotus
-

Sisältö – mitä se voisi olla

- Yksilökeskeisyys periaatteessa hyvä; mutta kytkeytyy nyt voimakkaasti rakenteisiin
 - Teemat melko perinteisiä, valtio ja talous korostetaan;
 - Missä ajankohtaiset ongelmat ja ilmiöt: ympäristö, energia, EU:n rooli, työmarkkina ja työttömyys, sosiaalipolitiikka ja hyvinvointi, media, jne
 - Prosessi enemmän kun rakenteet; ongelmakeskeisyys
-

Ehdotuksia - toivomuksia

- Yhteiskunta pitäisi näkyä opetuksessa jo alaluokissa – aineena tai yhteistyö muiden aineiden kanssa (esim. historia, ympäristö- ja luonnontieto)
 - Tieto-taito tasapainossa
 - Ongelmakeskeisyys, prosessit
 - Ajankohtaiset teemat, ilmiöt
 - Oppilaan osallistuminen?
-

